

Asia: VN/1463/2025

Lausuntopyyntö selvityksestä sosiaali- ja terveystalouden järjestöjen avustustoiminnan edellytyksistä ja linjauksista

Lausunnonantajan lausunto

1. Raportissa ehdotetaan avustustoiminnan uudistamista kahdella vaihtoehtoisella mallilla.

- **A - Tasapainoista tulevaisuutta rakentamassa (raportin kappale 4.1.)**
- **B - Muutokseen sopeuttaminen (raportin kappale 4.2)**

Kumpi malleista soveltuu mielestänne paremmin uudistuksen lähtökohdaksi?

Valinta:

Ei kumpikaan yllä mainituista, perustelu: [Kysymykseen on mahdotonta vastata, koska vaihtoehtoja ei ole esitelty yhdenmukaisella ja vertailtavissa olevalla tavalla.]

2. Selvityshenkilön raportissa esitetystä Tasapainoinen tulevaisuus- avustusmallissa avustuksia kohdennettaisiin viidelle teema-alueelle, jotka liittyvät yhteiskunnan keskeisiin haasteisiin, joihin liittyvään toimintaan tulisi jatkossa kohdentaa STEA-avustuksia. Teemat liittyvät suomalaisen yhteiskunnan keskeisiin haasteisiin, kuten ikärakenteen muutokseen ja kansansairauksiin. Kappaleessa 4.1 esitetyt teemat ovat:

- **lasten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin lisääminen**
- **ikäntyneiden toimintakyvyn tukeminen**
- **mielenterveyden edistäminen**
- **yksinäisyyden vähentäminen ja osallisuuden vahvistaminen**
- **väestöterveyden edistäminen ja kansansairauksien ehkäisy**

Ovatko esitetyt teemat edustamasi organisaation näkökulmasta perusteltuja?

Kaikki teemat ovat yhteiskunnallisesti tärkeitä ja myös oman organisaationi näkökulmasta perusteltuja. Teema-alueiden asettaminen keskinäiseen tärkeysjärjestykseen saattaa lisätä vastakkainasettelun riskiä, mikä ei liene lausunnonpyytäjän tarkoitus.

Arvionne teema-alueiden tärkeydestä asteikolla 1-5 (1= tärkein, 5 = vähiten tärkeä); Käytä kutakin vaihtoehtoa vain kerran seuraavissa kysymyksissä.A) Lasten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin lisääminen

-

Arvionne teema-alueiden tärkeydestä asteikolla 1-5 (1= tärkein, 5 = vähiten tärkeä)B) ikääntyneiden toimintakyvyn tukeminen

1. Tärkein

Arvionne teema-alueiden tärkeydestä asteikolla 1-5 (1= tärkein, 5 = vähiten tärkeä)C) mielenterveyden edistäminen

-

Arvionne teema-alueiden tärkeydestä asteikolla 1-5 (1= tärkein, 5 = vähiten tärkeä)D) yksinäisyyden vähentäminen ja osallisuuden vahvistaminen

2. Toiseksi tärkein

Arvionne teema-alueiden tärkeydestä asteikolla 1-5 (1= tärkein, 5 = vähiten tärkeä)E) Väestöterveyden edistäminen ja kansansairauksien ehkäisy

-

3. Selvityshenkilön raportissa on esitetty kappaleessa 4.1.3., että järjestöjen toiminnan alueellisia hyödyntämismahdollisuuksia voitaisiin lisätä ja hallinnollista taakkaa keventää siirtämällä hyvinvointialueiden järjestöavustukset STEAn hallinnoitavaksi? Kannatatteko ehdotusta järjestöavustusten siirtämisestä hyvinvointialueilta STEA-avustuksiksi? Valinta:

-

4. Kappaleessa 4.1.1.6 selvityshenkilö on esittänyt tapoja, joilla teemoja olisi mahdollista työstää edelleen siten, että STEAlla on alkuvaiheessa merkittävä rooli. Miten mielestänne mahdolliset muut teemat tulisi määritellä?

Raportissa esitelty STEAn johtama yhteiskehittämisen prosessi vaikuttaa raskaalta ja vaatisi merkittävän rahallisen sekä ajankäyttöllisen panostuksen. STEAn roolin kasvattaminen ja yhteiskehittämisen vaatima resurssointi järjestötoimijoilta ei vaikuta tarkoituksenmukaiselta tilanteessa, jossa samaan aikaan on meneillään mittavat leikkaukset järjestöjen perustyöstä.

Vaihtoehtona STEAn johtamalle prosessille voisi olla saman alan järjestöjen koordinaatiohankkeet, joiden avulla saataisiin vahva substanssiosaaminen käyttöön, keskinäinen synergiahyöty ja tuloksellisuus aikaiseksi ja pysyttäisiin tiiviissä yhteydessä kohderyhmien tarvelähtöiseen työhön.

5. Muita huomioitane raportista

- Raportissa (luku 4.3) kyseenalaistetaan korjausneuvonnan kuuluminen STEAn avustusten piiriin. Todettakoon, että korjausneuvonnan avulla tuetaan iäkkäiden kotona asumisen turvallisuutta ja toimitaan yhteistyössä hyvinvointialueiden vastuulla olevan kotihoidon kanssa, joten näemme sen olevan linjausten tarkoittamaa terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä.
- Yleisavustukseen ehdotetaan 25 prosentin/ 1,49 M€ kattoa (luku 4.4). Yleisavustusta ei tulisi sitoa Ak-avustuksiin. Rajauksen sijaan olisi tarkoituksenmukaisempaa luottaa järjestöjen osaamiseen ja

antaa harkintavalta avustussumman kokonaisuuden käytössä vaikutusten aikaansaamiseksi mahdollisimman kustannustehokkaasti. Lisäksi on huomioitava, että raportin ehdotus ei ole linjassa hallituksen 2024 kehysriihen kanssa, jossa päätettiin avustusten painotuksista nimenomaan yleisavustuksiin.

- Raportissa ehdotettu varallisuuskriteeristö voi johtaa tilanteeseen, jossa pääasiassa STEAn avustuksilla toimiva, mutta omaisuutensa hyvin hoitanut järjestö putoaa nopeasti varattomaksi järjestöksi ja tarvitsee sen jälkeen 100% STEA-avustuksen eikä kykene enää käyttämään omia varoja yhteiskunnan hyväksi. Mikäli omarahoitusosuus pidetään kohtuullisena, panostavat em. järjestöt pitkäjänteisesti omaa varallisuutta kohderyhmänsä tukemiseen ja auttamiseen.

- avustusleikkausten ja omarahoitusvaatimuksen kokonaisvaikutus tulee arvioida, koska samanaikaisesti toteutuessaan ne voivat jopa aiheuttaa tuloksellisenkin toiminnan alasajon

-Varallisuusarviointia tulee kohtuullistaa ja sen tulisi perustua 3 vuoden tilinpäätöstietoihin

Lausvaara Anni

Vanhustyön keskusliitto - Centraförbundet för de gamlas väl ry